

ARKTISEN KESKUKSEN NÄYTTELYTOIMINTA

Kiinteistöosakeyhtiö Arctic Centre omistaa Rovaniemellä Arktikum-talon, jossa on talon valmistumisesta lähtien toiminut kaksi eri näyttelyä. Toisen näyttelyistä tuottaa Lapin yliopiston Arktinen keskus ja toisen Rovaniemen kaupungin omistama ja pääosin rahoittama Lapin maakuntamuseo. Kun toiminta Arktikum-talossa alkoi, perustettiin Arkikum-palvelu Oy, jonka ensimmäisen yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön toimialana oli palveluiden tuottaminen ja myyminen erityisesti näyttelyiden tuottajille. Yhtiö on statukseltaan yksityinen osakeyhtiö.

Kumpikin näyttelyn tuottaja vastaa yksin omasta näyttelystään. Yleisön näkökulmasta näyttelyt kuitenkin ovat yksi vierailukohde. Arktisen keskuksen ja maakuntamuseon välillä ei ole dokumentoitua sopimusta yhteistyöstä näyttelytoiminnassa. Niillä yhdessä tai kummallakaan erikseen ei ole dokumentoitua sopimusta Arktikum-palvelu Oy:n kanssa palveluiden ostamisesta.

Sopimuksettomuus on tehnyt tilaa palveluyhtiön omaehtoiselle toiminnalle. Palveluiden myyjän roolin asemesta yhtiö toiminnan alusta alkaen otti roolikseen hyödyntää kaupallisesti sekä Arktisen keskuksen tuottamaa näyttelyä että Lapin maakuntamuseon tuottamaa näyttelyä. Yhtiö hoitaa pääsylippujen myynnin yleisölle, mutta kertyviä lipputuloja yhtiö ei tilitä mihinkään vaan pitää rahat itse. Pääsylippituloilla yhtiö rahoittaa omaa toimintaansa ja sen ohella maksaa vuosittain yhtiön itsenäisesti tekemän päätöksen mukaan kummallekin näyttelyn tuottajalle yhtä suuren summan "ostohintana" näyttelystä, jota yhtiö ilman asianmukaista sopimusta kaupallisesti hyödyntää.

Kannattavaksi liiketoiminnaksi näyttelytoiminnasta ei ole. Lapin yliopistolle valtiolta saatavia varoja ja Lapin maakuntamuseolle Rovaniemen kaupungilta ja valtiolta valtionapuna saatavia varoja tarvitaan näyttelytoiminnan ylläpitoon joka tapauksessa. Arktikum-palvelu Oy:n sekä Arktisen keskuksen että Lapin maakuntamuseon tuottamien

näyttelyiden kaupalliseen hyödyntämiseen kehittämän toimintamallin mukaan pääosa näyttelyiden tuottamisen ja ylläpidon kustannuksista katetaan julkisin varoin mutta pääsylippujen myynnistä kertyvät tulot jäävät yhtiön kassaan käytettäväksi palveluyhtiön omilla päätöksillä sen parhaaksi katsomalla tavalla.

Sopimukseton tila on muodostunut pysyväksi. Arktikum-palvelu Oy muutti kesällä 2001 yhtiöjärjestyksensä toimialapykälän alkuperäistä muotoilua vastaamaan yhtiön vakiintunutta toimintaa Arktikum-talossa.

Ongelmallisimpana asiana tarkastuksessa on pidetty juuri rahojen käsittelyyn liittyvää järjestelyä, jossa lipunmyyntitulot ovat joutuneet statukseltaan yksityisen yhtiön haltuun ja sen itsenäiseen päätösvaltaan eivätkä Arktiselle keskukselle ja maakuntamuseolle.

Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää välttämättömänä, että järjestelyjen kokonaiskuvaan kuuluvien Lapin yliopiston Arktisen keskuksen, Lapin maakuntamuseon, Kiinteistösaakeyhtiö Arctic Centren ja niille palveluita alihankkijana tuottavien tai kiinteistösaakeyhtiön omistamissa tiloissa itsenäisesti jotain liiketoimintaa harjoittavien toimijoiden väliset taloudelliset ja toiminnalliset suhteet järjestetään hyvän hallinnon edellyttämällä tavalla.

Tarkastuskertomuksen liitteenä olevat lausunnot viittaavat siihen, että enemmistöllä lausunnon antaneista tahoista on valmius järjestelyjen uudistamiseen.